دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
سەرەکی ئەنجومەنی کارگێڕی و سەرنووسەر
مصلح مصطفی جلالی

سالی ١٩٧٠ دامەزراوە

هاوکاری

التضامن

رۆژنامەیەکی هەفتانەیە

پێنج شەممە ١٩٨٦/٩/١١ ژمارە ٨٥٦ — ١٢ لاپەرە — بە ٥٠ فلسە — الخميس ١٩٨٦/٩/١١ العدد ٨٥٦

لەم ژمارەیەدا
ژمارەی تایبەتی بە بۆنەی تێپەڕبوونی شەش ساڵ بەسەر جەنگی سەپێنراو بەسەرمان دا

ڕوت دانەوەیەکی بەتوانا

فڕۆکەکانمان پاڵێوگاو کارەبای تەوریز و بنکەکانی بەرگری ئاسمانی دوژمن هەڵدەتەکێنن

لێدانی سەربازگەکانی مەریوان و مۆسلک و ڕەبات

هەڵۆ نەبەردەکانمان دوژمنیان تۆقاند

دوژمنی سەرلەشێواو کە لە پەشۆکاوی خۆی نازانێ چۆن فەرمان بەهێزە بەزیوەکانی بداو چ کارێکی بۆ ئەنجام بدەن و دەشزانێ کە هیچ کارێکیان پێ بە ئەنجام نادرێ ئەمجارەش وەك جارەکانی پێشوو کەوتوتەوە ڕەفتارکردنی کارە بێ شەرمانەکەی و چەرۆژێکە هێزە چەپەڵەکانی کەوتونەتە بوردومانکردنی ناوچە خەڵك نشینەکان و لەوانە خەڵکی قارەمانی شاری بەسراو لە ئەنجامی ئەم کارە دڕندانەیان دا چەندان شەهیدو بریندار بوون کە تەنانەت پێرێکە لە شاری بەسرا ٥٩ کەسی بێ گوناە شەهیدو بریندار بوون..

سەرکردایەتیمان سەرکردایەکی سەرکردەی بەتوانا صدام حسین تا ئێستا لەوپەڕی بەتواناییەوە کاربەدەستانی ئێرانیان وریا کردوتەوە کە دەست لەو کارە چەپەڵە هەڵگبرن ئەگینا ئەنجامی زۆرزۆر لەسەریان قورس دەکەوێ.

بەڵام ئەو گەوجانە کە چاك لە بەتوانایی عیراق گەیشتوون هیچ باکیان بە وێران بوونی وڵاتەکەیان و لەناوچوونی گەلەکانی ئێرانیان نیە دووبارە جەنگاوەرە دلێرەکانی عیراقیان ناچار کردەوە کەجارێکی ترادەیەك بۆ ئەو کردەوە بێ شەرمانەیان دابنێن، بڕیە هەڵۆ ئازاکانمان دوێنێکە بەتوانایی خۆیان و وڵاتەکەیان پێشانی دوژمن داو جوامێرانە هەڵیان کوتایە سەر قووڵایی ئێران و پاڵێوگای نەوت و ئیستگەی کارەبای تەوریزو بنکەکانی بەرگری ئاسمانی دوژمن و سەربازگەکانی مەریوان و موسك و ڕەبات و چەند بارودخانەیەکی دوژمنیان لە بن هەڵتەکاندو زیانێکی زۆر گەورەیان لێدان و پێیان سەلماندن کە زۆر بەهەڵەدا چوون کە وابزانن عیراق تاسەر بەرامبەر ڕەفتای بێشەرمانەیان بێدەنگ دەبێ

هەروەها بەم بۆنەیەوە عیراق ئاگاداری ئەنجومەنی ئاسایشی دەوڵەتانی کرد ئۆباڵی ئەو کردەوە ناشیرینە دەکەوێتە ئەستۆی کاربەدەستانی ئێرانەوە..

جەنگاوەرە دلێرەکانمان لە بەرەکانی جەنگ دا کە ئاگاداری کردەوەکەی دوژمنن ئێمڕۆو دوێنێ زۆر بەکوڵ ڕقی خۆیان بە دوژمن ڕشت و لە زۆر بەشی بەرەکان دا بەتوندی لە سەنگەرەکانی دوژمنیان داو کەل وپەل و ئامرازێکی زۆریان لە دوژمن گرت و گەلێکشیان لێ ئاگر تێبەردان پشت بەخوا لەمەودوا لێدانی بەهێزتر دەبینن و لە بەتوانایی تەواوی جەنگاوەرانی دلێرمان دەگەن.

هاوڕێی سەرکردە صدام حسین سەر لە سەرکردەی دامەزرێنەر دەدا

هاوڕێی سەرکردە صدام حسین سەری لە هاوڕێی سەرکردەی دامەزرێنەر میشیل عفلق ئەمینداری گشتی حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیستی لە ماڵەکەی‌دا داو لەسەردانەکەی هاوڕێی سەرکردە صدام حسین دا هاوڕێ سعدون شاکر محمود ئەندامی سەرکردایەتی قوتری حزبی لەگەڵ بوو.

وتەی هاوکاری

دەوری گەلی کوردمان لە قادسیەی صدام دا

ناوچەی ئۆتۆنۆمی دەگەشێتەوەو شانازی ئەکات بە عەزمی سەرکردەو عەزمی عیراقی‌یە سەربەرزەکان موژدەی خێرو خۆشی‌و بەهرە لەگەڵ هەلاتنی بەعث و ڕاپەزینیا هەمیشە لە زیادبوونایە، هەرلەو ڕۆژەوە کە شۆڕشی ١٧ - ٣٠ تەمووز بە سەرکردایەتی هاوڕێی تێکۆشەر صدام حسین بەرپاکرا... ئەو شۆڕشەی کە مەشخەڵی بەهرەو بیناو گۆڕانکاری‌و پاشەڕۆژی شایستەی بۆ عیراقی‌یەکان داگیرساندو، بینای بیری‌و ویجدانی بۆ مرۆڤی عیراقی‌ی تازە دروست کردو، هەموو تایبەتی‌یەتێکی عیراقی‌یەکانی لە چوارچێوەی یەکیەتی‌یەکی هەمیشەییدا کۆکردەوە یەکیەتی‌یەکی کە لە قووڵایی مێژوویدا جێگیرە ئەو شۆڕشەی کە خەون و ئاواتی داخ لەدڵان و ئەوانەی بازرگانی بە گەل و مەسەلەی گەلەوە دەکەن تەفروتونا کرد لەو ڕۆژانەدا کە ڕۆژگارەکانمان لە باکووری نیشتماندا بێ ڕەنگ بوو لە ئاسۆی دوورەوە ئاڵای بەعث و خۆش دەردەکەوت و ڕاستی‌ی بیرو باوەڕی بۆ دەروونە کراوە ڕاستگۆ خاوێنەکان لە ڕۆژی ١١ی ئاداری ١٩٧٤دا دەرکەوت....
دڵخۆش یەکی بۆن خۆش بوو موژدەی خێروخۆشی بۆ گوڵی گەشاوەی بەخشش دەهێنا لە هەموو سووچێکی ناوچەکەداو ناهومێدی‌و سەرنەکەوتنیش بە هێزەکانی زوڵم و تعصب و شۆڤینیەت دەدا ئەو هێزانەی دەیانویست گوڵە پێ‌گەیشتوەکان هەڵوەرێنن...
بەڵام بەعث دەربڕی ڕاستی ڕازو نیازی دڵ و دەروونی جەماوەر بوو بۆیە جەماوەر پەیمانی بە بەعث دا کە ڕەمزی بەرزی‌و سەرکەوتنە هەروەها سەرۆك صدام حسین بوو بە نیشانەی ژیانی تازەی سەرکەوتن و سەربەرزی‌ی عیراقی‌یەکان نیشانەی شەوق و ئارەزووی ساڵەهای ساڵ بۆ کردەوەی شۆڕشگێڕانەی وەها کە ڕەگ و ڕیشەی دواکەوتن و ڕاوەستان لەبن دەرکێشێ‌و، گیانێکی تازەو بەتین بە سۆمەرو ئاشوورەو بابل بدات هێزو توانا بدات بە پێت و پێنووس وشەی پیرۆز لەبەر ئەمە عیراقی‌یەکان داوای هیچ پەیوەندی‌یەکیان نەکردە کە سەربەرزتر بێت لە پەیوەندی‌ی لەگەڵ صدام حسین بەعث دا.
ئەمڕۆ عیراقی‌یەکان ئەو ئاڵایەیان گرتوەتە باوەش کە سوارچاکی سەرکردە صدام حسین هەڵی گرتوەو عیراق هەمووی بوەتە بەهاری خێرو خۆش و وەفا بۆ بەرەکانی داهاتوو بۆ ئاسۆی دوارۆژی گەشەدارو ڕووناك..
ڕۆڵەکانی گەلی کوردمان سەرکردە بەنیشانەی سەربەرزی‌و نیشانەی ژیانی پڕ لە خۆش یان دەزانن ئەم پەیوەندەگیانی‌یەیان لە بەخشش و دەهەندەی سەرکردەوە وەرگوتوە.

ڕۆحانی داوای ڕاگرتنی جەنگ دەکا

پیاوی ئایینی ئێران آیەالله ڕوحانی کە بەرهەڵستکاری ڕژێمی ئێرانە دەری‌خست کە پێویستە بەگورجی چارەسەرێك لە چوارچێوەی یاساو بڕیارەکانی دەوڵەتان دا بۆ جەنگی عیراق و ئێران دابنرێ.

لە ڕاگەیاندنێك دا بۆ ئیستگەی بەغدای بە زمانی فارسی قسەدەکا وتی، سیاسەتی ڕژێمی ئێران هیچ شتێکی بۆ گەلانی ئێران بەدی نەهێناوەو بەڵکو بەپێچەوانەوە تووشی پەژارەو ماڵوێرانی بوون.

هەروەها نیشانی‌دا کە ئیمپریالیزم و زایۆنی لەگەڵ بەردەوام بوونی ئەم جەنگەدان چونکە خزمەتی بەرژەوەندیەکانیان لەناوچەکەدا دەکا.

جەماوەری بەسرا شەهیدەکانیان دەنێژن

جەماوەری نەبەزی شاری بەسرا شەهیدەکان کە لە ئەنجامی بوردومان کردنی دوژمن بۆ ناوچە خەڵك نشینەکانی پارێزگاکە شەهید بوبوون ناشت و لە ناشتنەکەدا هاوڕێ مزبان خضر هادی ئەندامی سەرکردایەتی قوتری ئەمینداری نهێنی سەرکردایەتی نووسینگەی ڕێکخراوی باشووری حزب و بەڕێز فوزی رشید عبدالله پارێزگاری بەسراو هاوڕێ خالد عبدالحمید طبرە ئەمینداری نهێنی سەرکردایەتی لقی بەسرای حزب و هاوڕێیان ئەندامانی سەرکردایەتی لقەکەو کاربەدەستانی پارێزگاکە بەشداریان کرد.

خەڵکەکە خۆشەویستی خۆیان و کۆبوونەوەیان لە دەوری سەرکردایەتی سەرەکی بەڕێز صدام حسین و مەردایەتی نواندنیان تا سەرکەوتنی یەکجاری لە بەشداری کردنەکەدا دەربڕی.

جێگری سەرکردەی گشتی:

توانای لە ناوبردنی تەواوی شارمان لەناو ئێراندا هەیە

فەریقی یەکەمی روکن عدنان خیرالله جێگری سەرکردەی گشتی هێزەچەکدارەکان وەزیری بەرگری‌وتی، ئارامگرتنی عیراق لەسەر بوردومان کردنی ئێران بۆ ناوچەنیشتەجێکان زۆر ناخەیەنی‌و ڕەتدانەوەیان زۆر بەتوندی دەبێ. بەڕێز جێگری‌سەرکردەی گشتی هێزەچەکدارەکان وتی.. ئێمە داوا لەگەلانی ئێران دەکەین توندی بۆسەر فەرمانڕەوا تاوانبارەکانیان بنوێنن کە لەسەر دووپاتکردنەوەی شەڕی شار سوورن بە بوردومان کردنی بەردەوامیان بۆ ئەو ناوچانەی کە بەتەواوی شارستانین بێ ئەوەی ویژدانیان بجوڵێ.

هەروەها بەڕێز جێگری سەرکردەی گشتی لە ڕاگەیاندنەکەی‌دا بۆ ئاژانسی دەنگوباسی عیراق وتی، عیراق دوو یاداشتی پێشکەش بەنەتەوە یەکگرتووەکان کردوە بۆ ئەوەی ڕوڵی خۆی لە وریاکردنەوەی فەرمانڕەواکانی ئێران بۆ مەسەلەی لێدانی هاوولاتیان لە شارەکان دا بنوێنێ و عیراق هیوادارە وریاکردنەوەکەی لە بەرچاو بگیرێ‌و لە هەموو بەرپرسیاری‌یەکی دەوڵەتی بیەخشرێ کاتێ ناچار دەبێ کاروباری سەرکوتکەر بۆ پاراستنی هاوولاتیەکانی ڕەچاو بکا. بەڕێز جێگری گشتی لە کۆتایی قسەکەی‌دا فەرمانڕەواکانی ئێرانی وریاکردەوە کە بەردەوام بوونیان لە سەر بوردومان کردنی ناوچە نیشتەجێ‌یەکان عیراق ناچار دەبێ وەڵام بداتەوەو لەم حاڵەتەدا توانامان لەسەر لەناوبردنی تەواوی شار لەناو ئێران دا هەیەو هیوادارین گەلانی ئێران و هێزە بەرهەڵستکارەکانی ناو ئێران و لایەنە ئاشتیخوازەکانی هەموو جیهان ئاگاداری ئەمەبن.

میهرەجانی سێهەمی شیعری کوردی

لەژێر چاودێری بەڕێز یحیی جاف سەرەکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن لە ناوچەی کوردستان وە بە ئامادەبوونی بەڕێز عبدالامیر معلە جێداری وەزیری ڕاگەیاندن و وە بەڕێزان ئەمینداری گشتی‌کان و بەڕێز پارێزگاری هەولێرو ژمارەیێکی زۆر لە شاعیران و نووسەرانی کوردو عەرەب و. لەژێر دروشمی «شیعری کوردی ئە خزمەتی شارستانیەت و یەکێتی. نیشتمانی» دەست کرا بە بەستنی سێهەم میهرەجانی شیعری کوردی‌و لە سەرەتادا بەڕێز سەرەکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن وتەیێکی خوێندەوە کە باسی بایەخی بەستنی ئەم میهرەجانەی کرد لەژێر سێبەری سەرکەوتنە مەزنەکانی سوپای دیرمان کە دەوری ئەدیب و نووسەرانی ڕوناك تر کردوتەوە.

ئینجا بەڕێز دکتور نافیع ئاکرەیی سەرەکی یەکێتی ئەدیب و نووسەرانی کورد وتاری یەکێتی خوێندەوە بە درێژی پەنجەی بۆ گەورەیی شیعرو بایەخی شیعر درێژ کرد لەم بارو د ۆخەدا کە گەلەکەمان پێیدا دەڕوات، بەستنی ئەم میهرەجانەی بە هەنگاوێکی خزمەتی وشەی کوردی دانا، وە بە درێژایی ڕۆژانی میهرەجانەکە چەندان باس و شیعری کوردی‌و عەرەبی خوێندرایەوە کە ژمارەیێکی زور لە نووسەرانی عیراق بەشدار بوون و وە لە ژمارەی داهاتوودا ڕیپۆرتاجێکی درێژ دەربارەی میهرەجانەکە بڵاو دەکەینەوە.

● بە تەلەفۆن لە پەیامنێری هاوکاری‌یەوە - شێرزاد ●

Institut Kurde de Paris

ئەم شەش ساڵەی جەنگ شەش ساڵەی سەرکەوتنە / لقی سلێمانی

جەماوەری پارێزگای سلێمانی له بیرەوەری جەنگی رەوامانددا، بروای بەهێزی و بەتوانایی خۆیان بۆ سەرکردەی فەرماند هەڤاڵ صدام حسین نوێ دەکەنەوە که هەمیشه پاڵ پشتی سەرکەوتنه

گەورەکانی ئەم گەلە مەزنەی عێراق بن، له گشت بەرەکانی جەنگدا، چونکه راستی ئەوە دەرکەوتوە که دوژمنی گومراو داخ له دڵی ئێران ، چۆن دەیەوێت هێرشی درندانەی بە بەردەوامی بێنێتە سەر وولاتەکەمان، هەروەکو ئەم دوایەیی بەختی خۆی لەگەڵ پاڵەوانەکانی فەیلەقی پێنجهەم دا تاقی کردەوە، شاخە بەرزەکانی عێراقیان بۆ خۆیان کردە گۆرستان. له کۆبونەوەیەکی فراواندا کە بۆ لێپرسراوانی هەموو

دەزگاکانی میری و رێکخراوە جەماوەریەکانی سلێمانی سازکرا. تێکرا بە توندی نارەزای خۆیان دەبری بەرامبەر، تاوانکاریەکان رژێمی ئێرانی . لەو کۆبونەوەیەدا بەرێز جعفر عبدالکریم بەرزنجی پارێزگاری سلێمانی

، ووتەیەکی بەکەڵکی پێش کەش ئامادەبوان کرد، کە تیایدا ئەندامانی لقی پارتی بەعسی عەرەبی سوشیالیستی له سلێمانی ئامادە بوون.

له وتەکەیدا ئەوەی دووپات کردەوە که گەلی کوردمان هەمیشە ئامادەیە بۆ قوربانیدان و بەرزکردنەوەی وورەی سەرکەوتن له گیانی هەموو جەنگاوەرێکی کوردا هەیە، زیاتر ئەو راستیە لای سەرەکی فەرماندە ،یارە، هەروەکو لەو ووتە بەنرخ و پیرۆزەیدا، که بۆ ئەندامانی ئەنجومەنی یاسادانان و راپەراندنی ناوچەی ئۆتۆنومی کوردستان دا فەرمووی که چەندە بەرێزی بەتەنگ گەلی کوردمانەوە هاتوە، شانازی به ئۆتۆنومی کوردستانەوە دەکات له عێراقی مەزندا، چۆن هەوڵ دەدات رۆژ له دوای رۆژ زیاتر بەرەوپێش بچێت.

هەروەها بەرێز پارێزگاری یلێمانی ئەوەی روون کردەوە ، که ئەمرۆ گەلانی ئێران چۆن دەژین له ژێر رکێفی حوکم رانی خومەینی چەپەڵ بە تایبەتی گەلی کوردمان له ئێران ، که بە هیچ جۆرێك ماڤێکی وایان نیە تەنانەت بە زمانی زگماکیان بدوین.

بەڵام له عێراقی سەرکەوتندا عێراقی صدام حسین، گەلی کوردمان وەکو هەموو کەسێکی عێراقی مافی رەوای خۆی هەیە، خاوەنی ئۆتۆنومیە، تیایدا له خۆیان دەدوین و بەسەربەسیتەوە رای خۆیان دەدەن و خۆیان هەڵدەبژێرن، بۆیە ئەمرۆ گەلی کوردمان شورەیەکی پۆڵاسە هەموو جەنگاوەرێك سەربازێکی کوڵنەدەر تا سەرکەوتن. پاشان ئامادەبوان بەڵێنی وەفاداری خۆیان دووپات کردەوە بۆ سەرکردەی بەتواناو پاڵەوانی رەوتی عێراقی مەزنمان بەرەو سەرکەوتن که هەمیشه سەربازێکی بەوەفابن بۆ پارێزگاری کردنی خاکی ئەم عێراقە شیرینەو له گشت دەست درێژی کردنێکی ترسنوکانەی رژێمی ئێران.

له دروشمەکانی هەفتەی قادسیەی صدام

- گەلی عیراق به شێوەیەك چەکی هەڵگرت جێگەی سەرسورمانی هەموو جیهان بوو.
- له ئیستاوەو هەرگیزاو هەرگیز ئاڵای عیراق دانانەوێت.
- سەرکەوتن بۆ عیراقیە خاوەن هەق و ئاڵا سپیەکانە.
- صدام حسین سەرکردەمانە بەرەو سەرکەوتنی تەواو.
- عیراق شاخێکی بڵندە هەموو هێزێکی دوژمنی تیا تەفروتونا دەکرێت.

لەمەو دوا هەرگیز ئاڵای عیراق دا نانەوێ

سمیرة محمد علی

رۆژی ١٩٨٠/٩/٤ به مێژوویێکی یادکردن له عیراق دەژمێردرێت، واته له رۆژی ١٩٨٠/٩/٤ خومەینی دوژمن دەستی کرد به دەست درێژی کردن و دوژمنکاری به سەر عیراق.

چواری ئەیلولی ساڵی ١٩٨٠ تۆپخانەی قورسی دوور هاوێژی ئێرانی، شاری خانەقین و مەندەلی و زرباطیەو ناوچەی نەفتخانەی بۆمباباران کرد، لەگەڵ ئەم دەست درێژی یەشدا لەشکرێکی زۆریشی لەسەر سنووری عیراق و له ناو خاکی عیراق دا (زین القوس وسیف سعد وهێله وخضر) کۆکردبووەوە..

ئەم کردەوەیە له واقیع دا مانای جاردانی شەڕ بوو، بێ دەنگیش لەمە مانای رازیبوون بوو بەوە گۆڕەپانی شەڕ بگوێزرێتەوە خاکی عیراق.

له بەرامبەر ئەمەدا سەرکردایەتی شۆرش بڕیاریدا شارە سنوری یێکانی ئێران له ناوچەکە بە تۆپخانە بۆمباران بکرێت وەکو ئەوان کردیان، خومەینی چەپەڵ و دەستەو دایەرەکەی رۆژ به رۆژ قین و رقەبەرایەتیان بەرامبەر بە عیراق و گەلی عیراق زۆرتر بووە به درێژایی ئەم حەوت ساڵەی جەنگە دا، ساڵ دوای ساڵ کاری درندانەو نامەردانەی زۆرتری بە کارهێناوە بەرامبەر مرۆڤی عیراقی، بەڵام کردەوە نارەواکانی له بیر ناچێتەوەو بە دووقات رەت کراوەتەوە، سەربازە نەبەردەکانی عیراق کەوا هێزو توانایان له سەرکردایەتی لێهاتومان وەردەگرن و له سەرووی هەموویانەوە شاسواری نەتەوە بەرێز (صدام حسین) خوا بیپارێزی کەوا بەو پەڕی هێزو تواناو شەو نخونی یەوە بەرژەوەندی وڵات و گەلەکەی خستۆتە بەرچاو.

ئەو بۆ حەوتەمین ساڵەیە عیراقی سەربەرز دژی رژێمی فارسی گومان لێکراو دەجەنگێت، هەرچەندە بەزین و شکاندنی سوپای ئێرانی رق لەسەك دیارەو لەبەرچاوەو ناتوانێ بیشارێتەوەو بۆ هەموو جیهان دەرکەوت کەوا عیراق لەسەر حەقەو دەیەوێ خاك و ئاوی خۆی لەم دوژمنە ناحەزوفراوان کەرە بپارێزێت و دەست درێژی یان رەت بکاتەوە. عیراق هیچی ناوێ ـ له ئازادی و سەربەرزی وڵات و گەلەکەی زیاتر نەبێ و بوار ناداتە هیچ دەوڵەتێك یاخود هیچ لایەنێکی تر، تێوەردانی کارو باری ناوخۆ ببێت.

ئەوەی چەسپاوە حوکم را گومان لێکراوەکانی ئێران نایانەوێ دان به بەزاندن و شکاندنی پروگرامی دوژمنکاری فراوان کاری خۆیان بنێن، دیارە رژێمی نەفرەت لێکراو بە درێژایی ئەم چەند ساڵەی جەنگ دا کەوا نوشستی له دوای نوشستی و کارەساتی سوپایی یان توش بوە، سودیان وەرنەگرتووەو تێنەگەیشتون وناشیانەوێ سودوەربگرن، چونکە دڵ رەقی چاو دڵیانی کوێرکردوە..

خومەینی و دەستەودایەرە بێ مێشکەکەی بابی یەك میسقاڵ خۆشی و خوش گوزەرانی میللەتەکەی ناوێ.. وەهەر پەلاماردانێك بیکەنە سەر عیراقی سەرکەوتوو ـ عیراقی شۆڕش و حزب، شۆڕشی (١٧ـ٣٠)ی تەموزی نەمر کەوا گۆڕانکاریکی ئەوتۆی له عیراق دا کرد، ئەوە با بۆی ئاشکرا بێت کەوا له زەرەرو زیان زیاتر هیچیان دەست ناکەوێت و رۆژ به رۆژ سەریان بە دەست سوپای دلێرمان پان دەکرێتەوە ئینجا مەگەر ئاخوندەکانی ئێران هەر شیون و واوەیلای خۆیان بکەن و فتیلەی شەڕیان هەڵگیرسان و بەردەوامن لەسەر ناردنی نەوجەوانان و گەنجان تەنانەت منداڵان ـ بۆ مردن ـ بۆ له ناوچوون، ئەوەی دەکوژرێ و ئەوەی بەدیل دەگیرێ و پاشماوەکانیشیان بە نائومێدی و کەساسی یەوە باشەکشەدەبنەوە ـ هێزی سوپایی و چەکداری و جەنگی له عیراق دا هەمیشە پەرەدەسێنێ و مەزنتر دەبێت و شارەزای مەیدانی و هونەری پێش دەکەوێت و بەرەی ناوخۆیی، هێزوتوانایی پتەوتر دەبێت.. پر به دڵ بەرامبەر سەرکەوتنە

بڕوانە ل ١١

ئامۆژگایەکی هونەر له هەولێر

وەزارەتی رۆشنبیری و راگەیاندن له چوارچێوەی بایەخ دان بە بوژانەوەی کەلەپووری کوردی و لێکۆڵینەوه بەشێوەیەکی زانستی، بریاری دا بەکردنەوەی ئامۆژگایەکی تایبەتی بۆ خوێندنی ئاوازی کوردی..

ئەم ئامۆژگایە هەروەکو بەرێز محمد امین محمد ئەمینداری گشتی ی رۆشنبیری و لاوانی ناوچەی کوردستان پێی راگەیاندین ساڵی داهاتوو دەست دەکات بە ئیش و کاری خۆی و بۆ ئەم مەبەستەش له هەنگاوی یەکەمی دا تەنیا ٣٠ قوتابی دەرچووی خوێندنی ناوەندی وەردەگرێت که ماوەی خوێندن تیایدا حەوت ساڵە.. هەروەها له بەشەکانی دا چەندین ئامێری مۆسیقای کوردی دەخوێندرێ و مامۆستای پسپۆرو شارەزا له بواری مۆسیقای کوردیدا وانه دەڵێنەوە..

هەروەها بەرێزی ووتی، کردنەوەی ئەم ئامۆژگایە هونەرییە کە هەموو قوتابیانی ناوچەی کوردستان دەگرێتەوە دەبێتە بەردی بناغەی پاشەرۆژو خوێندنی ئاوازی کوردی بەشێوەیەکی زانستی و هەوڵدان بۆ پاراستنی ئامێرە رەسەنەکانی کورد.

- شێرزاد -

شەش ساڵ جەنگ و کاری بنیات نان و بەرهەمی بەردەوام.

ذکریات محمد حسن

له (٤)ی ئەیلولی ساڵی ١٩٨٠ بو دوژمن دەستی بە بوردمان کردنی شارەکانی عیراق [خانقین مەندلی ـ زرباطیة] کردو عیراق نەی ئەوسیت ئاکری ئەم شەرە بەردەوام بێ.

بەڵام دوژمن له کاری دوژمنایەنی خۆی بەردەوام بو بۆیە هێرشی ئەبردە سەر دەسگا مەدەنی یەکانی سەر سنورو بوردمانی ئەکردن.

عیراق تەنها ئەوەی بۆ مایەوە بەرگری له نیشتمانی خۆی بکاو رۆژی ١٩٨٠/٩/٢٢ ئەو رۆژە بو تواناى بەتینی عیراق دەرکەوت له چونە ناو دەوربەری (سربیل زهاب ـ دیزفول ـ مهران ـ قصرشیرین ـ گیلان غرب ـ شورش] بەڵام له دوای چەند رۆژێك له داگیر واتیدکردنی ئەو شارانه سەرۆکی فەرماندە صدام حسین ئامادەبونی عراق راگەیاند له کشانەوە له خاکی ئێران ئەگەر حکومەتی ئێران گوێرایەڵی خواستە راستەقینەکانمان ێت.

بەڵام حاکمەکانی ئێران هەمو خواستەکانی ئاشتیان رەفز ئەکردو له کاری دوژمنایەنی خۆیان دا بەردەوام بون.

عراقیەکانیش لەناو خاکی ئیرانەوە له شەڕی خۆیان دا بەردەوام بون . هەمو کاتێکش له هەڵویستی بەتینی خۆیانەوە ئاشیتان راتەگەیاند بەڵام لەگەڵ حاکمەکانی ئێران هەمو خواستێکی ئاشتی بێ سوود بوو. له ٢٠ حوزەیرانی ساڵ ١٩٨٢ دا عیراق بڕیاری ئەوەی دا له هەمو بەرەکانی شەڕدا له خاکی ئێران بێتە دواوەو لەسەر سنوری دەوڵەێ خۆیدا بێ.

بەڵام ئێران ئەو بڕیارەی بەلاوازیەك دانا لەسەر عیراق . بەڵام مانگەکانی دوای ئەوە سەرکەوتنی تازەی عیراق بۆیانی رون کردنەوە که عراق چەند بە تواناوتینه.

له دوای ئەوە هێزەکانی ئێرانی له چەند هێرشێمکیان لەسەر (طیب و ـ شوش و ـ مەندەلی)دا سەرنگوم دەستیان به بوردمان کردنی لادێیەکانی سەر سنورکردو بونە هۆی کوشتنی چەندان منال و ژن و پیر. هەروەها بوردمان کردنی کارگەو دەسگا مەدەنی یەکان بەڵام عیراق له خواستی خۆی بەردەوام بو هەمو کاتێ داوای ئاشتی ئەکرد.

شەش ساڵە عیراق سەرکەوتن بە دوای سەرکەوتن تومار ئەکا شەش ساڵە عراق داوا له رێکخراوە دروڵەتیەکان ئەکات شەڕ رابوەستێت.

شەش ساڵە بە خوێن سەرکەوتن لە لاپەرەکانی مێژودا تۆمار ئەکەن.

شەش ساڵە توانای عراقیەکان لاواز نەبوە بەڵکو بەتین تر بوە چونکە بیرواریان بەراستی مەسەلە پیرۆزەکەیە شەش ساڵە جەنگ ئابوری عیراق له پێشکەوتن و پەرەپێدانی بەردەوام دایە پرۆژەو کاری بنیات نان له هەمو شارەکانی عیراق دا بەردەوامە.

شەش ساڵە جەنگ عیراق بوە بەسەرچاوەی رۆشنبیری و شارستانیەت پێشوازی دەیان کۆنگرەی ئەدەبی و زانستی لێ کرا.

بەڵێ هەمو بینەرێك کە دێتە عیراق سەری سوڕئەمێنێ لەوپێشکەوتنەی له عیراقا ئەیبینێ و ئەو جەنگەیشی بەسەردا سەپێنراوە.

شەش ساڵە جەنگە گەل و سوپای قارەمانی عیراق بەردەوامە له بەرگری کردن له خاك و ئاوی نیشتمان.

کەی دوژمنانی ئاشتی گوێی بۆ خواستی جیهان، رائەگرن بەراگرتنی شەرو هێنانەدی ئاشتی بۆ ئەوەی هەردو گەل به شادی و ئاشتی بژین.

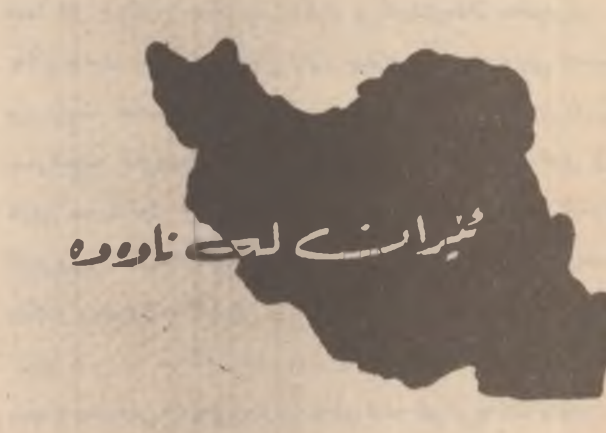

فەرمانرەواکانی تاران چەند مانگێك جارێك هەرەشەو گورەشەی توندوتیژو نابەجێ ئاراستەی عیراق دەکەن گوایە ئەمە دوا هێرش و فاسڵ دەبێت.. گوایە خاکی عیراق گلاو دەکەن و خەونە ئەفسوناوییەکانیان دەهێنەدی و ئیمپراتۆریەتەکەی خومەینی که بێ سەروبنە دروست دەکەن.. بە ئەوەندە ملیۆن دێنەپێشەوەو ئە ئاوا دەکەن و بەم جۆرە دەبن.. هتد..!!

جاریکان با خومەینی و داردەستەکەی پینەی بارودۆخە شلۆقەکەی ناوەوەی ئێران بکەن.. با تیماری پەتاو نەخوشیە کوشندەکانی نێو کیشوەرەکەی بکات..

جارێکان با جێگای خۆی و ئەو بەدفەساڵانی چواردەوری بچەسپێنی و تێر خەو بخوات و شەوانە به ترس و لەرز جێگاو مەڵبەندی خۆی نەگۆڕێت.. که جارها جار بەزەحمەت لەچنگی بەرهەڵستکاران له مردن رزگاری بووەو مەلاکانی چواردەوری هەرجارە به دەیان لێیان رەوانەی دۆزەخ کران..!! جاریکان با بتوانێت ئارامی و هێمنی بەسەر وولاتە شلۆقە پر ئاژاوەکەیدا بچەسپێنێت.. با گەلانی ئێران له دزو جەردەو دەست درێژیی پاسداران دووربخاتەوە که ماوەیە بە هەوەسی خۆیان گەلانی ئێران رووت دەکەنەوەو شەلم کوێرم ناپارێزم ژیانی گەلانی ئێرانیان کردونەتە دۆزەخ و کەسێك نی‌یە له حوکمراکانی کیشوەرەکەی نەفام بڵێ ئەوە چییە ئێوە دەیکەن..!!

بەڵێ با خومەینی و خوێریەکانی قوم و تاران قەرزەکانیان بدەنەوەو واز له قاچاغچیتی بێنن و کۆتایی بە هاریکاریی خۆیان لەگەڵ رێکخراوە گومان لێکراوەکانی جیهانیدا بێت.. با یارمەتی له زایۆنیزمی دوژمن وەر نەگرێت و باری ئابوری و سیاسی و کۆمەلایەنی و رۆشنبیری و گوزەرانی خەڵکی چاك بکاتەوەو لەو ژیانە سەخت و دژوارو تاڵە دووریان بخاتەوە.. ئەوسا بیر لەوە بکاتەوە کە ماوەی ئەوەی هەبێت هەرچەند هەرگیز ئەمەش نابێت و شتێکی نارەواو نابەجێ و ناهەقە دەڵێم ئەوسا بیر له خەونە تەسك و بریقەدارەکانی خۆی بکاتەوە که وولاتانی دراوسێ داگیربکات و به چاوێکی سووکەوە سەیری گەلانی‌تر بکات...

بیر لەوە ناکاتەوە کە رۆژێك له رۆژان و له دەرفەتێکی موناسیب و شیاودا ئەو ئێرانیە ئازاو دلێرانەی که ئێستا دژی رژێمەکەین و چەك هەڵگرتوون و ئاراستەی تاقمەکەی دەیکەن.. رۆژێك دێت بەنوکی جزمەکانیان لوتی خومەینی و داردەستەکەی پان دەکەنەوە.. مەگەر ئەوسا خومەینی بڵێت من کردم تۆ نەیکەیت..؟

● فؤاد حسین ●

Institut Kurde de Paris

بەبۆنەی تێپەڕبوونی شەش ساڵ بەسەر جەنگدا

زینب حسین

ڕۆژی ٤ ئەیلول ساڵی ١٩٨٠ فارسە توخم پەرستەکان دەستیان درێژ کرد بۆ سنووری وڵاتمان و هێرش هێنان بۆ سەر خاکی عیراق بەو نیازە کە خەونە پوچەڵەکانیان بهێننە دی...

ئەمەش شتێکی سەیر نیە بە نیسبەت ئێرانەوە چونکە هەموومان ئەزانین کە عەجەمە ڕەگەزپەرستەکان هەر لە کۆنەوە چاو چنۆکەیان کردوتە خاك و ئاو سامانی عیراق

ئافرەت لە عیراقی خۆشەویستمان دا بەگشتی لەم سەردەمدا شان بەشانی پیاو دەوری دیاری خۆی گێراوە بەرەنگاربونەوەی هەڵویستی دوژمنکاری‌و پاراستنی وڵات لە چاوچنۆکەکان.

مێژوو ئەو هاتنە دەستە چاکەی ئافرەتەکانمانی لەبیر ناچێ کە خشڵ وزێری خۆی بە وڵات بەخشی بۆ ئەوەی ببێتە درك و بچیتە چاوی دوژمن.

«تریفە»و خەونی پاشەڕۆژ

- ڕاستی‌یەکەی مەسەلەی هونەر بەشێوەیەکی زانستی [illegible] خوێندنە لە پەیمانگا، کە ئەوە پێنجەمین ساڵە، بێ‌گومان

لەم قۆناغەدا لە قۆناغی تەنیا حەزو ئارەزوو پەڕیمەوە بۆ کارکردن و خوێندنەوەو گەڕان بۆ خۆ دۆزینەوەو گەیشتن بە پاشەڕۆژ... لە پەیمانگا دەستە مامۆستایەکی دڵسۆز هانیان دام بەو شێوەیە کە لە پیشانگایەك دا بەرهەمی تایبەتی بخەمە ڕوو... ئەمەش ئومێدم بەرامبەر بەخەونەکانی پاشەڕۆژ تازە ئەکاتەوە.

* چۆن سەرنج ئەدەیتە دوورەپەرێزی ئافرەتی کوردو هونەر؟!

- کە باسی ئەم کێشەیە ئەکەین، هەڵبەتە ناتوانین باسی کێشەی باری ئابووری‌و کۆمەڵایەتی جیا کەینەوە، یان بەمانایەکی‌تر ناتوانین لە کۆمەڵ دوورەپەرێز بین..

ڕاستە ئافرەت دوورەپەرێزە، بەڵام ئەمەیان ویستو ئارەزووی خۆی نەبووە، بەڵام، وا خەریکە ئەم کێشەیەش بەرەو کزی ئەڕوات، لە ئەنجامی فراوان بوونی نیگای کۆمەڵ و

کە حەزو ئارەزووی مرۆڤ دەگاتە لووتکە، داهێنان لە دایك ئەبێ، ووردەکاری لە شتە جوانەکان، قووڵ بوونەوە لە سرووشت و جوانی‌و خەونی سەراسیمەی مرۆڤ.. بەتایبەتی کە کچە هونەرمەندێك دەست دەکاتە فڵچەو ناخی خۆی لە نێوان تابلۆیەکی خەمگین دا دەردەبڕێ.

لەم شارە شیرینەی کۆیە، دەستە لاوێکی خوێن گەرم و لێهاتوو، هاتوونەتە بواری خولقاندنەوە، بەتایبەتی قوتابیانی پەیمانگای هونەرە جوانەکان کە هەریەکەیان دەنگ و مژدەی تایبەتی خۆیەتی.. کە خاتوو ـ تریفە ـ یەکێکە لەو دەنگە پیرۆزانە..

* تۆ، هونەری تەشکیل چۆن بەیەکتر گەیشتنەوە؟!

کردنەوەی پەیمانگای هونەرە جوانەکان..

لێرەدا، دەمەوێ ئەوە بڵێم، کە ئەگەر هونەر هۆیەك بێ بۆ دەربڕینی ناخی مرۆڤ و گۆڕانکاری، ئەوە ئافرەت زیاتر لە هەموو کەسێك پێویستی بە هونەر هەیە.. لەپێناو گەیاندنی دەنگی خۆی، یان سەلماندنی.

* بابەتەکانت لەچی ئەدوێن؟

- وەك قوتابیەك کە لە هونەری تەشکیل ئەخوێنم، زۆرم ماوە بگەمە ئەنجام.. بەڵام ئەوەی کە هەمیشە بیری لێئەکەمەوە باسی بکەم، تەنیا ڕاستی‌یە.. ئەم ڕاستی‌یەش مرۆڤ ئەبەستێتەوە بەمرۆڤ و خاك و سرووشت و هەموو پەیوەندییەکی مرۆڤانە.

* ئەی هونەری تەشکیلی کوردی؟

- گرینگ ئەوەیە ئەوەستاوەو هەنگاوە ئەنێ.. تاقە کەسانێك کە هونەری تەشکیلی کوردی ئەگەیەنێتە قۆناغی داهێنان، ئەوانەن کە بەهیواو کردارەوە کار ئەکەن...

شێرزاد ـ لقی هەولێر

کرێشی سەرو چارەسەرکردنی

زۆر کەس هەیە دووچاری کرێشی سەر بوون بە شتێکی عەیبداری دائەنێن و وا دەزانن ئەگەر بەرامبەرەکەی هەستی پێ‌کرد قیزی لێ‌دەکەنەوە یاخود ئەم بەپیس و پۆخڵ دادەنێن، بەڵام ڕاستیەکەی وا نییەو زۆر کەس هەیە وایەو شتێکی سروشتی‌یە.

هۆی پەیدابوونی کرێشی سەر دەردانی یاخو، فرێدانی ئەو گلاندە پچوکانەیە کە لە پێستی سەردا دروست دەبێت و دەردانی ئەم گلاندە لەگەڵ زۆربوونی ڕێژەی ڕۆنداری سەردا زۆر دەبێت.

وا ڕوون بوتەوە کە ئەم گلاندانە لای منداڵ هیچ دەرنادات چونکە بەستراوە بە هۆرمۆناتی باڵق بوونەوە، کاتێ کە وشك دەبێتەوە توێژاڵێك دروست دەکات هەر شتێکی ڕەق یاخود شانەی پیا هات پارچە پارچە دەبێت و دەردەکەوێت.

تا ئێستا ئەو مادانەی بەکاردەهێنرێت بۆ چارەسەرکردنی تەنها بۆ لابردن و پاککرد ـ نەوەی ئەو توێژاڵەیە، هەروەها کەم کردنەوەی دەردانی ئەو گلاندە بچوکانە.

چارەسەرکردنی کرێشیش بەپێی بەرنامەیەکی دیاری‌کراو دەبێت ئەگەر وا نەبێت کاردەکاتە سەر پێستی سەر ئەمەش هەموو دەرمانەکانی تر دەگرێتەوە کە بەکاردەهێنرێت بۆ وشکردنەوەی قژ یاخود لابردنی ڕۆنی سەر کە نابێت ماوەکەی لە پێنج هەفتە زیاتر بخایەنێت.

هەروەها لێکۆڵینەوە پزیشکیەکان دوویاتی دەکەنەوە کە سشوار دوژمنی قژەو دەبێتە هۆی فەوتاندنی.

ئامادەکردنی شلێر قادر محمد

گفت وگۆیەك لە گەڵ

دکتۆر پەیمان جەمال ئەندامی هەڵبژاردەی نیشتمانی بۆ شەترەنج یاری شەترەنج پێویستی‌یە بنچینەیەکی زۆر بنەڕەتی‌یە نەبەخت و نەبە، ڕێکەوت لە دەرگای ئەم یاری‌یەی نەداوە بەڵکو باوکی زۆر کردووە لە قۆناغی خوێندنی ناوەندی‌دا بوتە پاڵەوانی قوتابخانەکان لە شاری هەولێردا توانایەکی وای هەبوو توانی شوێنی خۆی لەم یاری‌یەدا دەربخات بە شێوەیەکی باش و بەردەوام هەمیشە لە ڕاهێنان دابووە زۆر جار پێش ئەوەی لە پێشبڕکی‌یەکی شەترەنجی بەشداری بکات زۆر باش خۆی ئامادە کردووە وراهێنانی کردووە هەروەها دوو خوشکەکانیش کە جوان و ژیان دەورێکی باشیان هەیە لە شەترەنج دا، بە پێویستی زانی ئەم چاوپێکەوتنەی لە گەڵ سازبدا. ئایا واقیعی شەترەنج لە وڵاتەکەمان دا چۆن هەڵ دەسەنگێنی پەیمان جەمال: یاری شەترەنج لە ـ وڵات دا زۆر بایەخی پێدراوە هەروەها هەڵبژاردەی پیاوان و ئافرەتانمان شوێنێکی چاك دەگرت لە چوار چێوەی عەرەبی یاری‌یەکە لە پێشکەوتنێکی بەردەوام دایە لەبەر ئەوە تەماشای پاشە ڕۆژ بە شێوەیەکی گەش بنیانە ـ دەڕوانم: گرنگترین پاڵەوانێ تا ئێستا بەشدارین کردبێ چین؟ ـ لە زۆربەی پاڵەوانێتی‌یەکانی دەرەوە ناوەخۆیی بەشداریم کردووە لە هەموویان دا سەرکەوتنی باشم وەدەست هێناوە لەوانەش پاڵەوانێتی کۆماری کە لە ساڵی ١٩٧٧ ڕێك خرا هەروەها لە تەصفیاتی کۆمەڵەی ئاسیایی لە هیند وەلە میهرەجانی لاوانی عەرەبی کە لە ساڵی ١٩٧٩ لە مەغریب سازکرا هەروەها لە وڵاتانی دەرەوەش بەشداریم کردووە وەك لە ئۆلمبیاوی شەترەنجی جیهانی کە لە یۆنان لە ساڵی ١٩٨٤ سازکرا لە گەڵ هاوڕێم فرمێسك وریا وە هەروەها جوان جەمالی خوشکم وە هەروەها دەوڵەتە عەرەبی‌یەکان هەموویان بەشدارییان کردبوو کە پلەی یەکەممان پە دەست هێناوە ئەو پاریزانانە بە کورو کچەوە کێن کە تۆ پەسندیان دەکەی بە نسبەت پیاوەکان مامۆستا سەعید عبدورەزاق کە پاڵەوانی عەرەب وە وای دەڕوانم کە سەرکەوتنێکی جیهانی وە دەست بێنێ بەڵام بە نسبەت کچەکان وزینب کامل و فرمێسك ووریاو جوان جەمال خۆت بە قەرداری کێ دەزانی: خۆم بە قەرداری ـ خێزانەکەم دەزانم بە تایبەتی باوکم

● ئامادە کردنی عماد وادر حمد

«پاڵەوانێتی ئەورووپا لە زۆرانبازی ڕۆمانی بۆ تازە پێگەیشتووەکان»

«١٢٤» وەرز شەوان لە ١٩ووڵات بەشدار بوون لە پاڵەوانێتی زۆرانبازی ڕۆمانی بۆ وەرزشەوانە تازە پێگەیشتووەکان کە لە شاری ماڵمی سویدی بەسترا.

هەڵبژاردەی ڕوس گەورەترین سەرکەوتنی وە دەس هێنا لەم پاڵەوانییەتەدا.

زۆرنبازە ڕوسەکان حەوت مەدالیای زێریان وەرگرت لەگەڵ دوو مەدالیای زردا، یەکەمیان زیوو دووەمیان توج، هەر وا پلەی یەکەمیان هێنا لەناو ئەو وڵاتە بەشدارانە، ٥٣ی خاڵیان وەرگرت بەرامبەر بە ٢٩ خاڵ ی بولگاری کە دووەم دەرچوون، هەروا تیپی ڕۆمانی ٢٤ خاڵیان وەدەس هیناو سیهەم دەرچوون.

فیشیلافنی ڕاهێنەری سەرەکی هەڵبژاردەکەی ڕوسی دەری بری کە زۆر خۆشحاڵە بەسەرکەوتنی ئەندامی تیپەکەی کە زۆربەی تازە پێگەیشتووەکان هەوڵ و کۆشەشی باشیان داو تەماعی سەرکەوتنیان هەبو،

باوەری ڕاهێنەری تیپەکە وایە کە ئەم وەرزشەوانانە تازە پێگەیشتووانە کە بەدەرکەوتن لە (ماڵمی) بە نزیکترین کات دەتوانن بەربەرەکانی ئەندامانی هەڵبژاردەی سۆفیتی‌یەکەم بکەن.

لەگەڵ سەرکەوتنی ڕوسەکاندا، یوگسلاڤیاو بولگاریاو ڕومانیا سەرکەوتن لەم پاڵەوانیتیەدا.

پرسیارو وەڵام

ئەمە چەند پرسیارو وەڵامێکە دەربارەی لێدانی سزاو چۆنیەتی بەکار هێنانی بەپێی یاسای تۆپی‌پێ.

پ ـ ١ ـ ئەگەر ئەو یاری زانەی کە هەڵدەسێ بەلێدانی سزاکە چووە دەرەوەی سنووری یاری گاکە بەزۆرە ملێ لەکاتی لێدانی تۆپەکە... ناوبژیوان بۆی هەیە ئاگادار یاخو دەری کاتە دەرەوە گەر بێتو ئەم کارەی دووبارە بکاتەوە؟

و: بەڵێ...

پ ـ ٢ ـ ئەگەر لێدانی سزاکە دووبارە کرایەوە بەبۆنەی جوڵانەوەی پێ‌ی پاسەوانی گۆڵەکە ئایا ئەبێ هەمان یاری‌زان تۆپەکە لێداتەوە کە یەکەم جار لێ‌ی‌دا یاخو یاری زانێکی تر بۆی هەیە؟

و: یاری زانێکی تریش بۆی هەیە هەڵسێ بەلێدانی تۆپەکە لەجیاتی یاری زانی یەکەم لەهەمان تیپ.

پ ـ ٣ ـ ئەگەر ئەو یاری زانەی هەڵدەستی بەلێدانی سزاکە تۆپەکەی گەڕاندەوە بۆ دواوە بۆ هاوڕێ‌کەی‌و هاوڕێ‌کەی لێ‌ی‌داو گۆڵی تۆمار کرد، ئایا بەگۆڵ ئەژمێردرێت؟

و: نەخێر بەگۆڵ ناژمێردرێت و لێدانەکە دووبارە دەکرێتەوە...

پ ـ ٤ ـ ئایا ئەو یاری زانەی هەڵدەسێ بەلێدانی سزاکە بۆی هەیە تۆپەکە فڕێ‌داتە پێش ئەو هاوڕێ‌یەی‌کە بەڕاکردن دێت بۆ گۆڵ و تۆماری دەکا؟

و: بەڵێ بەمەرجێ...

آ ـ هەموو یاری‌زانەکان (بێجگە لەو یاری زانەی بەلێدانەکە هەڵدەسێ‌و پاسەوانی گۆڵەکە) لە دەرەوەی سنووری ناوچەی سزابن و لەدووری (١٠)دە یاردە بن لە تۆپەکەوە..

ب ـ پێویستە ئەو هاوڕێ‌یەی کە تۆپەکەی لێ وەردەگرێت لەکاتی دەرچوونی لەهێڵ (ئۆف سایڕ) نەبێت.

جـ ـ تۆپەکە لێ بدرێت لەکاتی ئاسای‌داو بەگوێرەی داواکانی یاسای تۆپی‌پێ جێ بەجێ بکرێت

پ ـ ٥ ـ ئەگەر بێت و یاری‌زانی بەرگری هەڵسی بەلێدانی یاری زانی بەرامبەر لەنێو ناوچەی سزای تیپی بەرگری‌و تۆپەکەش لەباری‌دا بێت لەنێو ناوچەی سزای تیپی بەرامبەر، ئایا ناوبژیوان لێدانی سزا دەداتە تیپی یاری‌زانی بەرامبەر؟

و: بەڵێ.

پ ـ ٦ ـ ئەو یاری زانەی کە هەڵدەسێ بەلێدانی سزاکە بۆی هەیە تۆپەکە لەشوێنی دیاری کراوی سزا دانەنێ‌و لەشوێنێکی تری دانێ بەبۆنەی وەستانی ئاو لەو شوێنەدا؟

و: نەخێر...

پ ـ ٧ ـ بڕیاری ناوبژیوان چیە کە لەکاتی لێدانی سزا تۆپەکە بدا لە ئاسنی بەرگری‌یەکەو بتەقێ؟

و: آ: داوای تۆپێکی نوێ دەکرێ وناوبژیوان تۆپەکە هەڵدەدا لەشوێنی تەقینەوەی تۆپی یەکەم...

ب ـ ئەگەر پاش تەواو بوونی کات لێ دراو کاتی بۆ زیادکرا بوو ئەوە یاری تەواو دەکرێ...

پ ـ ٨ ـ بڕیاری ناوبژیوان چیە لەکاتی لێدانی سزادا هاوڕێ‌یەکی ئەو یاری زانەی هەڵدەسێ بەلێدانی سزاکە بێتە نێو سنووری هێڵی سزا، پێش ئەوەی تۆپەکە لێ بدرێ‌و لەپاشان تۆپەکە لێ بدرێ بگەڕێتەوە بۆ ئەویاری زانەی کە بەهەڵە هاتە نێو هێڵی سزاوەو ئەویش لێ‌ی داو گۆڵ تۆمار بکات؟

و: ناوبژیوان گۆڵەکە پێشێل دەکات و لێدانی سەر بەخۆ دەداتە ئەو تیپەی کە لێدانی سزای لەسەر تۆمار کرا لەشوێنی یاری‌زانە بەهەڵە چووەکە.

عبدالستار جەباری

جودۆی میسر

یەکێتی جودۆی میسری بڕیاری دا لەسەر بە شداربوونی لە پاڵەوانێتی «کاسی ماسۆمای»ی دووەم کە لە نێوان ١٧و ١٨ی تەشرینی یەکەمی داهاتو دەس پێدەکا.

هەرو یەکێتەکەیان بڕیاری لەسەر بەشدار بوونیان لە پاڵەوانێتی «جیکۆروکانو» کە لە (طۆکیۆ) دەبەسترێ لە ٣١ی تەشرینی یەکەم ناکو (٢)ی تەشرینی دووەم ـ ی داهاتو.

محمد عەلی ڕەشوان پاڵەوانی ئۆلۆچی بانگ کراوە بۆ خێوەتگاکە کە لەوێ بێ پێ‌ر مانگ و نیوێك.

لەمەودوا ـ پاشماوە

مەزنەکانی سوپای ئازاو بە جەرگمان دەوەستین کەوا دوژمنی خوێن ڕێژی بەزاندوە ولوتی شکاندوە ـ مەترسی لە خاکی ئازیزمان دوو خستۆتەوەو خێزان و پاشە ڕۆژی نەوەکانیان پاراستوە..

سەرەکی بەڕێزو خۆشەویستمان (صدام حسین) شانازی بە گیانی سەرکەوتن دەکات کەوا لە لای گەل عیراق دایە بە هەموو چینەکانیەوە لە وتەیەك دا دەفەرمێت (ئێمە کاتێك لە توانای عیراقی‌یەکان لە سەرپاراستنی گیانی سەرکەوتن دەدوێن لە بۆشایی یا خود تەنیا لە خوێن گەرمی‌یەوە بۆی ناچین.. بەڵکو ئێمە لە واقیعی زیندووەوە بۆ دەچین کە شەڕ سەلماندویەتی.. گیانی سەرکەوتن لە دڵی دایکی شەهیددا هەیە کە وەکو کوڕەکەی بۆ زاوایەتی بنێری ئەئاوا بۆ دوا هەوارگەی بەڕێ‌ی دەکات..

Institut Kurde de Paris

هەرجارێ نووسینێك

بەهیوای بیبلیۆگرافیایەکی فرەبابەتی ساڵانەی کوردشناسی، لە هەرکوێ کۆمەڵێ ڕۆشنبیری کوردی تیابێ

محمدی مەلا کریم

هەموومان ئەزانین گەلی کورد یەکێکە لەو گەلانەی زۆر پێویستیان بە کۆکردنەوەی زانیاری‌یە لەبارەی خۆیانەوە، لەبارەی هەموو ڕوویەکی ژیانی ئیستاو ڕابوردووی خۆیانەوە. هەر ڕوویەکی زانست بگری، گەلی کورد ئەوەندەی لای کەمی پێویست زانیاریی لەو زانستەدا لەبارەی خۆیەوە بەدەستەوە نی‌یە: مێژوو، جیوگرافیا، ئەدەب، زمان، ئابووری، کۆمەڵایەتی‌و... هەرچیی‌تر ئەگری.

لام وایە هەموویشمان ئەزانین بەشی هەرەزۆری ئەو زانیاری‌یە کەمەی لەبارەی کوردەوە خراوەتە سەر قاقەز، بە زمانانی هەندەرانە، وەك پێشانیش هەموو بە زمانانی هەندەران بووەو، ئەوەی تائیستا بە کوردی نووسراوە کەمێکی زۆر کەمی نەبێ، بە سەنگ و ترازووی ئەمرۆ بایەخێکی ئەوتۆی نی‌یەو، فۆلکلۆرو شیعری لێ دەرکەی، لە مەیدانی شانازی بە کەلەپووری خۆوە کردنی گەلانا ڕووی مەجلیسی نی‌یە. نەك هەر ئەمە بەڵکو وا لە سایەی پێشکەوتنی جیهان و لە شوێنی خۆو بەڵکو بۆپاشەوە گەڕانەوەی ئێمەیشا، ڕۆژبەڕۆژ زانیاری لەبارەمانەوە بە زمانانی هەندەران لەزیادبوونایە بێ‌ئەوەی ئێمە ئاگامان لێ بێ‌و بتوانین کەڵکێکی ئەوتۆی لێ وەربگرین و، کەڵك وەرگرتن لەم زانیاری‌یانە لە سنووری چەند کەسێکی هەندەران نشینمان تێ‌ناپەڕێ.

لەمەوەو، بۆئەوەی هیچ نەبێ ئەو زانیاری‌یانە وەك کەرەستەیەکی کاڵ لە بەردەستمانا بێ‌و، وەچەکانی لەمەوپاشمان ـ کە بێ‌گومان بەختیان لە ئێمە یارتر ئەبێ‌و، گەلێ لە ئێمە باشتر ئەتوانن لە ڕەوتی گەیاندنەوەی گەلەکەیانا بە کاروانی گەلانی جیهان بەشداری بکەن ـ ناچاری ئەوە نەبن کتێب و گۆڤارو ڕۆژنامەی لەژمارەنەهاتووی دەیان ساڵی وڵاتانی پێشکەوتوو شەن وکەوو تاوو بکەن بەدوای زانیاریی‌یەکا لەبارەی هەر ڕوویەکی کوردو کوردستانەوە، منی بێ‌دەسەڵات لەم گۆشەیەی وڵاتە ئازیزەکەمەوەو، لەسەر لاپەڕەی ئەم ڕۆژنامە کەم دەرفەتە بە زمانی گەلەکەم دووەوە، دەسەودامێنی هەموو ئەو براو خوشکە خوێندەوارو ڕۆشنبیرە بەئەمەك و وەفاو دڵسۆزانەی کورد ئەبم کە بە هەر پێنج کیشوەرەکەی جیهانا بڵاوەیان لێ‌کردووەو، هەریەکە بەدەردێکەوە سەرگەرمن، سەرباری هەمووی ئەوەیش بخەنە بەرنامەی کاریانەوە کە بەگوێرەی توانا لە هەر وڵاتێ لە وڵاتەکانی ئەم سەرزەوی‌یە مەڵبەندێکی ئەرشیفکاری پێکەوە بنێن بۆ کۆکردنەوە یا هەر هیچ نەبێ ناونووس و تۆمارکردنی ئەو کتێب و وتارو هەواڵانەی ڕۆژنامەو گۆڤارو تەلەفزیۆن و ڕادیۆ کە لەبارەی گەل و وڵاتەکەیانەوە بڵاوئەکرێنەوەو، هەرساڵێ لە دەفتەرێکا وەك بیبلیۆگرافیایەکی کوردستانی بە زمانی ئەو وڵاتەو ئەگەر کرا زمانێکی یا زیاتری زیندوو بڵاوی‌بکەنەوەو، تەنانەت ئەگەر بە گرتنەوەی پارووش بووە لە دەمی خۆیان لەئاست ئەم ئەرکە کەمتەرخەمی نەکەن.

هەروا تکایشم ئەوەیە ئەو برادەرانەی لەدەرەوە ئەم (پێشنیا) یەمیان بەرچاو ئەکەوێ، هەرچۆن پێیان ئەکرێ بڵاوی بکەنەوە با بەرچاوی زۆرترین ژمارە لە ڕۆشنبیرانی دوورولاتمان بکەوێ، بەڵکو لەلای خۆیانەوە هەوڵێك بدەن بۆ بەدی‌هێنانی‌و، ئەمە خزمەتێکی گەورەیە بە گەل و نیشتمان و، هەر لە ئیستەوە سوپاس و وا چاوەڕوانین؟

غـــــۆرێلا لـــــە کـــۆرێك دا

لە چالاکی دەزگاکەمان

پاش ئەوەی کە شانۆگەری غۆرێلا لە لایەن کۆمەڵێ لە لاوانی تازەپێگەیشتوو لە تاقی‌کردنەوەیەکی گەورەدا بە ناوی شانۆی ئەزموون گەری، بە سەرپەرشتی کردنی دەزگاکەمان، دەزگای ڕۆشنبیری‌و بڵاوکردنەوەی کوردی، بە دیدەدەی زۆر لە دانیشتوانی شاری سلێمانی شاد بوو.

بۆ ئەوەی زیاتر روناکی بخرێتە سەر ئەم کارە، لە ئێوارەی دووشەممەی ١٩٨٦/٩/١ کات ژمێر (٥) لە هۆڵی ڕۆشنبیری جەماوەر لە سلێمانی کۆرێك بۆ مامۆستای هونەرمەند (کمال رؤوف هەنجیرە) سازکرا بە ناونیشانی [شی‌کردنەوەی لایەنی هونەری لە شانۆگەری «غۆریلا»دا»

کۆرەکە لەلایەن برادەران ئازاد مەحمود، ئەحمەد ئابلاخی بەڕێوە برا، کۆمەڵێکی زۆر لە ڕۆشنبیران هونەرمەندان و هونەردۆستان ئامادەبوون.

مامۆستا لە باسەکەیدا سەرەتا باسی سەرهەڵدان و ڕێبازی تراژیدیای کرد، هاتە سەر یوجین ئونێل کە نووسەری شانۆگەری (غۆرێلا)یە، کە مل ملانێ کردنی مرۆڤە لە گەڵ خۆیدا، ئەم کێشەیەش هەروا سەری هەڵئەداوە، کارتێکردنی گەورەی دەرەوەی بەسەرەوەیە ، باسە سەرەکێکەشی دەچێتە دوو تۆی ئەم وتەیەوە کە دەڵێت (دڵنیایی‌و جێگیربونی مرۆڤ لە سروشتە سەرەتایەکەیدایە، هەرچەندە خۆ خەرێك بکات لە توانایدا نی‌یە لەو پلە سەرەتاییە بەرزتر بێتەوە)

ئینجا لە شێوازی دەرهێنانی شانوگەریکە دوا، روتی شێوازی ئەم جۆرە ئەزموون گەرییە ، لە دەرهێناندا سقەتێکی زمانەوانی بە سادەو وورده سۆزو خەیاڵی بیری کۆمەڵێ تێکەڵاوی نوسەر دەکات ، دەرهێنەر لەڕووی هەستیەوە بە بینەری دەگەیەنێت.

پاشان باسی شانۆی وێنەیی‌و پەیوەندی شانۆی وێنەیی بەبینەرەوە کرد.

هاتەسەر شی‌کردنەوەی دیمەنەکانی شانوگەرەیەکە بۆ ئەوەی باشتر ئەو لایەنە هونەریە دەربخات پشتی بەست بە پێش کەش کردنی، دیمەنەکانی شانوگەریەکە، ناو بەناو پێش کەش دەکرا، لەکاتی خوێندنەوەی باسەکەیدا. ووتی لە دوو دیمەنی هاوارکردنەکەی غۆرێلا، هەروەها دیمەتی سەما میللیەکە دەرهێنەر کەڵك لە (ماید هۆڵد) کە پەنا دەباتە بەر جوڵەی ئەکروباتیکی ، (ئارتۆ) تەقینەوە لە ناخ و گرنگی‌وان بە ئیقاع ، (کروتۆفسکی) جوڵەی چڕو تێکەڵ بوونیان بە ستایش و ئاهەنگی کۆن، لەشێوەدا نەك لەرووی ئاینیەوە «پیتربروك» ، ئەویش کەلە کروتۆفسکیەوە نزیکە، ئەمانەش جێگای شانازی‌یە بۆ هونەرمەندی دەرهێنەر شەماڵ عومەر کە درهێنانەکەی ماندوو بونێکی زۆری پێوەدیارە. پاشان باسی هونەری نواندن و ڕوناکی‌و دیکۆرو مۆسیقا، ئاوێتە شاعیریەکەی لە بۆچونی دەرهێنەردا باس کرد.

لە کۆتایی کۆرەکەدا کۆمەڵێك پرسیار ڕووبەڕووی مامۆستا کەمال و دەرهێنەر کاك شەماڵ کرایەوە، بەهێمنی گفتوگۆیەکی بەپێزی لەسەر کرا، سەرەتا دەرهێنەر لەبارەی ئەم تاقی‌کردنەوەیە قسەی‌کرد، مامۆستایانی هونەرمەند ئەحمەد سالار ، جهاد دڵپاك، حسین میسری، ئازا حسیب بەشداری گفتوگۆکردنیان کرد، هەریەکە لە بۆچونی خۆیەوە ڕاو پیرۆزبایی خۆیان خستە پێش چاوی دەرهێنەرو ئامادەبوانی (غۆریلا) ئەم کارە ئەزموونگەریە کۆرتەکە نزیکەی سێ سەعاتی خایاند.

ئازاد

لەچاپکراوەکانی دەزگاکەمان

ژمارەی نوێی گۆڤاری بەیان

ژمارە ١٢٢ی گۆڤاری بەیان کە گۆڤارێکی مانگانەی ئەدەبی‌یە لە دەزگاکەمانەوە دەزگای ڕۆشنبیری‌و بڵاوکردنەوەی کوردی‌یەوە دەردەچێت لەم ڕۆژانەدا بە بەرگێکی ڕازاوە بە وێنەی شاعیر بێسارانی کەوتە بەردەست خوێنەران.

لەم ژمارەیەداو لە بەشی تۆماری جەنگ دا ئەم نووسەرانە بەشدارییان تێدا کردوە (کرم علی محمد، جمال بروایی ، کمال أمین ، عثمان حمد، مکرم رشید، جانگیر احمد، مختار فائق).

لە بەشەکانی لێکۆڵینەوەو چیرۆك و شیعرو ڕەخنەو کەلەپووردا گەلێ نووسەرو ئەدیب و شاعیری ناودار بەشدارییان تێدا کردوە لەوانە سۆران مەحوی، شوکور مصطفی ئومید کاکە ڕەش طاهر صالح سعید، اسماعیل رسول ، حسین جاف، عزیز رشید حریري ، محمد بەدری، سید جلال سید حسن بەرزنجی ، هیرش محمد، فریدون عبدول، محمدی مەلا کریم و گەلێکی تر.

هەردەها لەم ژمارەیەدا بەرهەمی لاوان و ڕاپۆرتی ڕۆشنبیری‌و یانەی بەیان بڵاوکراوەتەوە.

• حەمە دۆك

زنجیرەی ژمارە ١٤٤ی بڵاوکراوەی دەزگاکەمان دەزگای ڕۆشنبیری‌و بڵاوکردنەوەی کوردی چیرۆکە بە ناوبانگەکەی یەشار کەماڵەکە بە ناوی (حەمەدۆك)ەوەیە نووسەرو ئەدیب کاك عبدالله حسن زادە کردوویەتی بە کوردی لە بەرگێکی ڕازاوەو قەشەنگ دا لەم ڕۆژانەدا کەوتە بەردەست خوێنەران.

ژ چاپەمەنی‌بت ئەمینداریا گشتی‌یا ڕەوشەنبیری‌و لاوان ل ڕەڤەرا کوردستانێ پەرتوکا سەیدا سەگڤان عبدالحکیم دەرکەفت بناڤێ (محمد عارفێ جزیری کەوێ ڕبادە).. ولڤان نێزیکا کەتە بازارێ کتێب خانا کوردی.

مۆسیقاو گۆرانی

شیعر بۆ منداڵان
جەزا عەلی ئەمین

ئەی ئاوازی مۆسیقا
دەنگت با بە من بگا
دەروونم بخرۆشێنە
پەستیم لێ‌بتۆرێنە
× ×
ئەی ئاوازی گۆرانی
تۆ چاوگەی کامەرانی
هەرکاتێ دەگەیە لام
شادی میوانە لە لام
بە بست جیا نابێتەوە
لێم دوور ناکەوێتەوە
× ×
دەسا دەی گۆرانی بێژ
تك، تك ئاواز بتکێنە
وشەی جوان بوەرێنە
ڕەگی خەممان دەربێنە!

میهرەجانی سێیەمی شیعری کوردی

یەکێتی ئەدیبان و نووسەرانی کورد بۆ ماوەی سێ ڕۆژ میهرەجانی سێیەمی شیعری کوردی لە هەولێر دەگێڕن کە لە ڕۆژی سێ شەممەوە ڕێکەوتی ٩/٩ دەستی پێ‌کردوە ئیمڕۆ کۆتایی پێ‌دێت لەم میهرەجانەدا ژمارەیەك لە شاعیران و ئەدیبان بەشداری تیا دەکەن.

جیهانی منداڵان

ئەم هونەرمەندە

ئاوازی بەسوزی ئەم هونەرمەندە بچکۆلەیە... هێمنی خستە هۆڵەکەو بوویە جێی سەرنج ڕاکێشانی دانیشتوان. ئێمەش وامان بەباش زانی چاوپێکەوتنێکی کورت لەگەڵ هونەرمەندا ساز بکەین ،تا زیاتر حەزی هونەری گۆرانی لەگیانیا ڕەگ دابکوتێ.

● ناوت؟
+ یادگار ئەمین.
● قوتابی پۆلی چەندی؟
+ لەپۆلی پێنجەمی سەرەتایی دەخوێنم؟
● کێ هانی دایت کە گۆرانی بڵێیت؟
+ دەنگ خۆشی خۆم... دایك و باوکم زۆر هانیان دام، سوپاسیان دەکەم.
● ئەتەوێ چ بڵێی؟
* داوا لەدایك و باوکان دەکەم... هانی منداڵەکانیان بدەن... بۆ ئەوەی ئاواتەکانیان بێننە دی. تا وەك بتوانن خزمەتی گەلەکەیان بکەن.

هەر بژیت... هیوامان وایە سەرکەوتوبیت.

ـ سوران نورالدین فرج الله حمە ویس.

· چرۆکان دەگەشێنەوە

شەهلا عەبدوڵلا

هاوکاری
دەزگای ڕۆشنبیری‌و بڵاوکردنەوەی کوردی
وەزیریە
تەنیشت
(المعهد الفضائی)
تەلەفون
٤٢٥١٨٤٦
٥ خەت

پەنجا تابلۆ ئەڵێن:

ئێمەش بەشداری قادسیەی صدام دەکەین

بەبۆنەی تێپەڕبوونی شەش ساڵ بەسەر جەنگی قادسیەی صدام دا دژی خومەینی‌یە ڕەگەزپەرستەکان، بەڕێز لطیف نصیف جاسم وەزیری ڕۆشنبیری‌و ڕاگەیاندن پێشانگای کۆمەڵە هونەرمەندێکی کردەوە. پێشانگاکە هونەرمەندان نوری الراوی، نزهت خلیفە، منذر جمیل حافظ، اسماعیل الشیخلی، وداد الاورفلی، موفق الخطیب، حیاة جمیل حافظ وهیمەت محمد علی کاکەیی لەگەڵ کۆمەڵێکی تر لەهونەرمەندان بەشداریان تێدا کردبوو.

وەك هەموو چینەکانی تری کۆمەڵ هونەرمەندیش بەهونەرە جوانەکەی بەشداری ئەم جەنگەی کردووەو بەرەنگاری ئەو هێرشە درندانە ناپاکەی ئێران بووەتەوە، ئەمەش ئەوە ڕوون دەکاتەوە کە هونەرمەندە هەست ناسکەکانی عیراق تا چەند ڕەگ و ڕیشەی ئەم نیشتیمانە لە دڵیاندا دا کوتاراوە.

هەندێ لە هونەرمەندان یەکسەر بەرامبەر مەسەلەکە بوونەتەوەو تابلۆکانیان بەرەی جەنگ پیشان ئەدا، هەندێکی‌تر شەهیدە شکۆدارەکان کە تابلۆکانیان. بێ‌گومان جوانترین تابلۆن، هەروەها هەندێکی‌تر لە هونەرمەندانیان بە تابلۆی جۆراو جۆر دەربارەی ژیانی کۆن و تازەی ئەم وڵاتەو بیرەوەری‌یەکانی خۆیان تێدا چەندەها تابلۆیان هەڵواسی بوو وەك بڵێن سەرەڕای شەڕ وڵاتی ئێمە سەربەرزەو هەر سەربەرزیش دەمێنێتەوە.

هەندێ لە هونەرمەندان بە چەند پەیکەرێك بەشداری ئەم بۆنەیان کردبوو.

سەرگول تەیر
بنەگرتنی غازی طلوب